

Monika Šimková: Čínské zvířecí pohádky

posudek vedoucí diplomové práce

Autorka měla za úkol pojednat o čínských zvířecích pohádkách z perspektivy Proppovy teorie. Zvláštní pozornost pak měla věnovat charakteristickým vlastnostem zvířecích hrdinů v čínských pohádkách. Součástí zadání také byl překlad vybraných ukázek a slovníček zvířecích hrdinů čínského folklóru s komentářem.

Autorka přistoupila k práci systematicky a v širších souvislostech. V I. kapitole hovoří o dějinách čínské folkloristiky a způsobu sbírání pohádek v Číně v souvislosti s povahou pramenů, jaké máme k dispozici. Na to navazuje obecnější pojednání o pohádce jako takové a jejím studiu (kapitola II), kde jsou podány definice a představen Thompsonův systém klasifikace, s nímž bude autorka pracovat i při analýze čínských pohádek. Následuje kapitola, kde jsou obdobně obecně podány informace o čínské pohádce, její terminologické a žánrové vymezení v čínštině.

Vlastní jádro práce tvoří kapitola IV nazvaná Některé zvířecí motivy v čínských lidových pohádkách. Autorka zde dělí pohádky o zvířatech do 4 tematických skupin vymezených podle Thompsona: charakteristické znaky zvířat, šibalské kousky mazaných zvířat, sňatky zvířete a člověka, vděčná zvířata a zvířecí pomocníci. V každé této skupině představuje několik charakteristických pohádek a upozorňuje na jejich zvláštnosti a výrazné rysy. Podstatnou část textu zde představují převyprávění vybraných pohádek, vlastní rozbory jsou minimální a někdy chybí úplně.

Závěr působivě shrnuje poznání o čínské zvířecí pohádce a dává je do souvislosti s obecnějšími východisky.

Na první pohled práce působí vyváženě, je logicky rozvržená, psaná kultivovaným jazykem (problém vidím pouze v žurnalistickém žargonu pronikajícím do hodnocení politického a ideologického vlivu na folklór: „komunistická folkloristika“, „vládnoucí garnitura“, „marxistická dialektika“ – s. 17, snad ve smyslu „oficiální ideologie“ apod.), závěry působí logicky. Za značný nedostatek však považuji přílišné zjednodušení ve způsobu podání problematiky. Autorka tíhne ke konstatování základních faktů, aniž by se pokusila hledat významové souvislosti. To se promítá již do úvodních kapitol. Shrnutí vývoje čínské folkloristiky a jejího sepětí s „hnutím za novou kulturu“, vztah k dětské literatuře a úloha Zhou Zuorena jsou tu sice zmíněny, ale jsou opominuty důvody zájmu o tato témata (z nichž pak přirozeně vyplývají i charakteristické přístupy k folklórnímu materiálu a posuny v jeho interpretaci). Analogicky při představování západní folkloristiky a vztahu k pohádce je zcela opomenuto hledisko národní, které je tak důležité v 19. století. Vědomí neblahého vlivu ideologie ČLR na folklór autorku svádí k unáhleným závěrům. Ztotožnění černobílého pojetí dvojice statkář-chudý vesničan s ideologickým vlivem. Podobné pojetí však nalzáme ve všech pohádkách, a to dávno před vznikem marxismu a na něj navazujících ideologií.

Poněkud povrchní přístup se pak promítá i do zmíněné redukce předpokládaného tematického a motivického rozboru v kapitole IV na převyprávění několika pohádek. V důsledku toho závěr práce sice sám o sobě působí přesvědčivě, nicméně předchozí

způsob podání neukazuje, jak autorka ke konstatováním obsaženým v závěru došla. V rozboru se také mísí interpretace pohádek z různých hledisek (hodně se zde odkazuje na práce Jungovy žačky Marie-Luis von Franz), aniž by se autorka hlouběji zamýšlela nad novými souvislostmi, které tyto metody do práce přinášejí, případně nad jejich kompatibilitou s výchozí metodou Proppovou. V úhrnu tak práce působí spíše jako inteligentní nadhození různých možností a témat, bez jejich hlubšího domyšlení a propracování.

Slovníček je také povrchní, informace v něm obsažené nepřesahují rámec toho, co se dovídáme z převyprávěných pohádek.

Překlady v příloze jsou pěkné, mají švih a je radost je číst.

Technické nedostatky: transkripce – v překladech se užívá v některých pohádkách pinyin, jinde česká (v úvodu avizováno, že v překladu bude česká „vědecká“ transkripce).

Ting Nai-tung, v USA žijící sinolog, který publikuje pod jménem přepsaných v anglické transkripci, je v textu přepisován (ale ne vždy) v pinyinu.

Ne zcela byl zvládnut poznámkový aparát. Na některých místech, zejména v úvodu, chybí odkazy na literaturu. Pakliže autorka sumarizuje fakta získaná z jedné publikace, není nejlepším řešením, aby na to upozornila na závěr v souhrnném výčtu literatury (viz s. 15, pozn. 11).

System bibliografických odkazů – je zbytečné takto pojaté biblio. odkazy uvádět pod čarou, lépe by bylo uvádět je přímo v textu.

Jako závažný nedostatek se jeví malý rozsah práce. Přepočteno na normostrany nedosahuje ani 90 normostran, včetně příloh.

Cuir a Liqanr (s. 64) – podle znaků (na s. 65) se má číst Cui A a Lian A (?).

Navzdory výše zmíněných nedostatků doporučuji práci k obhajobě a navrhuji hodnocení známkou 2 – 3.

25.5.2006

Olga Lomová

Na závěr několik otázek:

Kolik pohádek bylo zpracováno a jako podíl z použitého materiálu se nakonec objevil v práci?

Několikrát je zmíněn severní původ motivu lišky a hovoří se tu i rozšíření tohoto motivu na jih (v 18. století již znám po celé Číně). Je liška nehanského původu? Jak se vysvětluje